

1. ΘΕΜΑ

Μονολεκτικά παραθετικά επιθέτων: *-τερος/-τατος, -έστερος/-έστατος*

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Θετικός	Συγκριτικός	Σχετικός υπερθετικός	Απόλυτος υπερθετικός
<i>ωραίος</i>	<i>ωραιότερος</i>	<i>ο ωραιότερος</i>	<i>ωραιότατος</i>
<i>στενός</i>	<i>στενότερος</i>	<i>ο στενότερος</i>	<i>στενότατος</i>
<i>σαφής</i>	<i>σαφέστερος</i>	<i>ο σαφέστερος</i>	<i>σαφέστατος</i>

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Γ, Δ ΚΕΓ, 1, 2 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Τα τρία γένη των επιθέτων

Κλίση επιθέτων

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

έγινε χοντρότηρη

είναι παχότερος

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

α) Μονολεκτικό τύπο παραθετικών μπορούν να σχηματίσουν τα επίθετα που λήγουν σε *-ος, -η, -ο* (εκτός από τα επίθετα που προέρχονται από τις παθητικές τετελεσμένες μετοχές), *-ος, -α, -ο, -ύς, -ιά, -ύ* και τα δικατάληκτα σε *-ης, -εσ* και σε *-ων/-ονας, -ον*.

- Τα επίθετα που λήγουν σε *-ος, -η, -ο, σε -ος, -α, -ο, σε -ος, -ια, -ο, σε -ύς, -ιά, -ύ, σε -ύς, -εία, -ύ* και σε *-ης, -εσ* σχηματίζουν το συγκριτικό με την προσθήκη του επιθήματος *-τερος, -η, -ο* στην ονομαστική ενικού του ουδετέρου του θετικού επιθέτου (*ομορφότερος, -η, -ο / σπουδαιότερος, -η, -ο / φρεσκότερος, -η, -ο / βαρύτερος, -η, -ο / ταχύτερος, -η, -ο / ακριβέστερος, -η, -ο*).
- Τα δικατάληκτα επίθετα που λήγουν σε *-ων/-ονας, -ον* σχηματίζουν μονολεκτικά το συγκριτικό με την προσθήκη του επιθήματος *-ονέστερος, -η, -ο* (*ευγνωμονέστερος, -η, -ο*).
- Δε σχηματίζουν μονολεκτικό συγκριτικό τα επίθετα που λήγουν σε *-ής, -ιά, -ί, σε -ης, -α, -ικο, σε -άς/-ής, -ού, -άδικο/-ούδικο/-ήδικο, σε -ων, -ουσα, -ον, οι παθητικές μετοχές ενεστώτα σε -όμενος, -ώμενος, -ούμενος, οι παθητικές τετελεσμένες μετοχές σε -μένος και τα άκλιτα επίθετα.*

β) Ο σχετικός υπερθετικός σχηματίζεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο με το συγκριτικό, με τη διαφορά ότι παίρνει μπροστά το οριστικό άρθρο (*ο ομορφότερος, η ομορφότερη, το ομορφότερο / ο σπουδαιότερος, η σπουδαιότερη, το σπουδαιότερο / ο φρεσκότερος, η φρεσκότερη, το φρεσκότερο / ο βαρύτερος, η βαρύτερη, το βαρύτερο / ο ταχύτερος, η ταχύτερη, το ταχύτερο / ο ακριβέστερος, η ακριβέστερη, το ακριβέστερο / ο ευγνωμονέστερος, η ευγνωμονέστερη, το ευγνωμονέστερο*).

γ) Ο απόλυτος υπερθετικός είναι λόγιος τύπος και χρησιμοποιείται λιγότερο από το σχετικό υπερθετικό. Ο απόλυτος υπερθετικός σχηματίζεται με την προσθήκη του επιθήματος *-τατος* στην ονομαστική ενικού του ουδετέρου του θετικού επιθέτου (*ομορφότατος, -η, -ο / σπουδαιότατος, -η, -ο / φρεσκότατος, -η, -ο / βαρύτατος, -η, -ο / ταχύτατος, -η, -ο / ακριβέστατος, -η, -ο*). Τα δικατάληκτα επίθετα σε *-ων/-ονας, -ον* σχηματίζουν τον απόλυτο υπερθετικό με την προσθήκη του επιθήματος *-ονέστατος* (*μετριοφρονέστατος, -η, -ο*).

Τα μονολεκτικά παραθετικά κλίνονται όπως τα επίθετα που λήγουν σε -ος, -η, -ο.

Δε σχηματίζουν μονολεκτικά παραθετικά τα επίθετα που φανερώνουν ύλη ή χρόνο: ασημένιος, γυάλινος, μαρμάρινος, ξύλινος, αποψινός, αυριανός, περσινός, χτεσινός κτλ.

Ανώμαλοι τύποι συγκριτικού και υπερθετικού

Θετικός	Συγκριτικός	Σχετικός υπερθετικός	Απόλυτος υπερθετικός
απλός	απλούστερος	ο απλούστερος	απλούστατος
γέρος	γεροντότερος	ο γεροντότερος	-----
κακός	χειρότερος	ο χειρότερος	κάκιστος / χείριστος
καλός	καλύτερος	ο καλύτερος	κάλλιστος / άριστος
κοντός	κοντότερος / κοντύτερος	ο κοντότερος / κοντύτερος	κοντότατος / κοντύτατος
λίγος	λιγότερος	ο λιγότερος	ελάχιστος
μεγάλος	μεγαλύτερος	ο μεγαλύτερος	μέγιστος
μικρός	μικρότερος	ο μικρότερος	ελάχιστος
πολύς	περισσότερος	ο περισσότερος	(πλείστος)
πρώτος	πρωτότερος	ο πρωτότερος	πρώτιστος

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ο μονολεκτικός σχηματισμός των παραθετικών παρουσιάζει αρκετά προβλήματα σχηματισμού (π.χ. μικρός / μικρότερος, αλλά μεγάλος / μεγαλύτερος). Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο σχηματισμό του συγκριτικού βαθμού. Ο διδάσκων θα πρέπει να ξεκινήσει με τους απλούς σχηματισμούς και στη συνέχεια να προχωρήσει στους ανώμαλους.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΓΓ5: Περιφραστικά παραθετικά επιθέτων

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 160-162, 164.